

steklina

CEPLJENJE

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Kaj je steklina?

STEKLINA je resna bolezen, ki jo povzroča virus. Pri človeku je skoraj vedno smrtna. Ljudje lahko dobijo steklino po ugrizu okužene živali. Divje živali, posebej netopirji, so najpogostejši vir stekline pri človeku v razvitem svetu. Tudi psi, mačke, lisice in drugi sesalci lahko prenašajo bolezen. Takoj po ugrizu ni nikakršnih znakov ali simptomov bolezni. Po več tednih ali celo mesecih po ugrizu pa se lahko pojavijo bolečina, utrujenost, zvišana telesna temperatura in razdražljivost. Temu sledijo krči, halucinacije, paralize.

Po letu 1950 v Sloveniji ni bilo stekline pri ljudeh. Letno je proti tej bolezni po ugrizu živali cepljenih 600 do 800 oseb. Steklina je pogosta v nekaterih delih sveta in povzroči 40.000 do 70.000 smrti letno, največkrat zaradi ugrizov necepljenih psov.

2. Cepivo proti steklini

Cepivo proti steklini je namenjeno osebam z visokim tveganjem za steklino, da jih zaščiti v primeru izpostavljenosti. Bolezen lahko prepreči tudi, če ga damo po izpostavitvi. Cepivo proti steklini je narejeno iz inaktiviranih virusov stekline (mrtvo cepivo) in ne more povzročiti stekline.

3. Kdo mora biti cepljen in kdaj?

Cepljenje pred izpostavljenostjo (preventivno cepljenje)

- osebe, ki so pri svojem delu izpostavljene okužbi z virusom stekline,
- osebe, ki zaradi svojih aktivnosti pogosto pridejo v stik s potencialno steklimi živalmi,
- potniki, ki lahko pridejo v stik z živalmi v delih sveta, kjer je steklina pogosta.

Shema preventivnega cepljenja proti steklini: trije odmerki (0, 7, 21 ali 28 dni po prvem odmerku). Za laboratorijske delavce in druge, ki so ponavljajoče izpostavljeni okužbi, je priporočljivo letno testiranje imunosti in po potrebi požitveni odmerki.

Cepljenje po izpostavljenosti

Po ugrizu živali ali drugačni izpostavljenosti steklini je nujno očistiti rano in obiskati antirabično ambulanto, kjer se bo zdravnik po obravnavi odločil ali je potrebno cepljenje.

Oseba, ki je bila izpostavljena in nikoli cepljena proti steklini, dobi pet odmerkov cepiva proti steklini (0, 3, 7, 14, 28 dni po prvem odmerku), hkrati s prvim odmerkom pa tudi imunoglobulin proti steklini v skladu s priporočili.

Oseba, ki je bila pred izpostavljenostjo cepljena, dobi dva odmerka cepiva (0, 3 dni po prvem odmerku), imunoglobulin proti steklini v tem primeru ni potreben.

4. Povejte zdravniku, če ...

- ste imeli kdaj resno alergično reakcijo po predhodnem odmerku cepiva proti steklini ali na katerokoli sestavino cepiva ali če imate hude alergije;
- imate oslabiljen imunski sistem zaradi bolezni, zdravljenja (npr. s steroidi), raka ali zdravljenja raka z obsevanjem ali zdravili.

Blaga bolezen (npr. prehlad) ni ovira za cepljenje. Pri zmerni ali resni akutni bolezni je preventivno cepljenje bolje odložiti do okrevanja. **Po izpostavitvi virusu stekline je cepljenje potrebno, ne glede na kakršnekoli morebitne bolezni.**

5. Kakšna so tveganja pri cepljenju proti steklini?

Kot vsa zdravila ima lahko tudi cepivo proti steklini neželene učinke. Tveganje, da bi cepivo povzročilo resne težave po cepljenju, je zelo majhno.

Blage težave:

- bolečina, rdečina, oteklina ali srbenje na mestu cepljenja (30-70 %),
- glavobol, slabost, bolečine v trebuhu, mišične bolečine, omedlevica (5-40 %).

Zmerne težave:

- koprivnica, bolečine v sklepih, zvišana telesna temperatura (pri 6 % poživitevni odmerkov).

Resne težave:

- Izjemoma anafilaktoidna reakcija, urtikarija.

6. Kaj storiti ob resni reakciji?

Resna alergična reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevico, bledico ali otekanje žrela. Pacient mora takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in nato prijavil neželeni učinek po cepljenju.

7. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane osebi zaradi obveznega cepljenja

Izjemno redko nastopi resen neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se plača iz sredstev državnega proračuna (po Zakonu o nalezljivih boleznih). Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

8. Kje lahko dobim več informacij?

Vprašajte zdravnika v antirabični ali potniški ambulanti, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.